

Emma Zunz

JORGE LUIS BORGES

1922. urtarrilaren 14ean, Emma Zunz-ek, "Tarbuch eta Loewenthal" oihal-fabrikatik itzultzean, Brasilen datatutako gutun bat aurkitu zuen atari hondoan, zeinaren bidez jakin baitzuen bere aita hil egin zela. Hasera batean, zigiluak eta gainazalak engainatu bazuten ere, gero, hizki ezezagun hark larritu egin zuen. Bederatzi hamar bat lerro zirriborrek bete nahi zuten orria; Maier jauna, deskuido batean, "veronal" dosi handi bat irentsi eta Bagé-ko hospitalean zendu bide zen hilaren hiruan Emmak irakurri zuenez. Rio Grande-ko Fein edo Fain izeneko urli batek, aitaren ostatukide zenak, zeinak ezin baitzuen zenduaren alabari zuzentzen zela jakin, baieztatzen zuen berria.

Emmari bertan behera jaurtiki zitzaion papera. Lehen zirrarari sabela eta belaunetan ondoeza nabaritu zuen; hurrena, eritasunitsu bat, amets-gaizto baten antzekoa, hotzikara, beldurra; ondoren biharamona amestu zuen. Segidan konturatu zen bere gogoaren alferrikoak zeren munduan gertatutako gauza bakarra bere aitaren heriotza baitzen, (betirako gainera) eta hala jarraituko zuen sekulorun sekulotan. Papera jaso eta gelara joan zen. Ezkutuka kaxoi batean gorde zuen nolerebait aurrerantz gertatu beharreko guztiaren berri baitlekien. Hasi ere hasi zen antzematen geroko gertakariez.

Iluntasun gero eta sakonagoan, Emmak negar egin zuen Manuel Maier-en suizidioa egunaren hondarreraino. Etxalde batean, Gualeguay-tik ez urruti igarotako udak gogoratu zituen, amaz oroitu (edo oroitzen saiatu) zen, eratxitako Lanus-ko etxetxoaren gogoratu zuen, leiho baten losange horiztatuak, preso agiria, laidoak, burura etorri zitzaizkion "kajeroaren lapurreta"ri buruzko karta anonimoak, gogora etorri zitzaion (hori ez zuen inoiz ahaztu), bere aitak, azken gauean nola zin egin zion eta segurtatu lapurra Loewenthal zela Loewenthal, Aaron Loewenthal, lehen, fabrikako jerentea eta gaur jabeen arteko

bat. Emmak, 1916.etik gorde zuen sekretua Ez zion azaldu bere lagunik minenari ere, Elsa Urstein-i . Agian ez zioten sinistu ere egingo; agian iruditzen zitzaion sekretu hura bera eta "url"aren arteko lotura zela. Loewenthal-ek ez zekien berak horren berri zekienik; Horregatik sortzen zitzaion barne-barnean botere zentzazioa.

Ez zuen gau hartan begirik itxi, eta lehen argi-printzak leihoko errektanguloa islatu zionean, bere plan guztia osatua zegoen. Mugarik ere zuenik ez zirudien egun hura,beste edozein baitlitzan igarotzen saiatu zen. Greba soinuak zetozen fabrikatik: Emma, beti bezala, inolako bortxakeriaren aurka azaldu zen. Seietan, lana bukatzean, gimnasioa eta pileta duen emakumeen gimnasio batera joan zen. Izena eman zuen; bere izena hizkiz hizki esatera behartu zuten, errebisioan eman ohi diren irriak sasi-oniritziatz. "Ela" eta Kronfuss-tar gazteenarekin eztabaidatu zuten igandean zein zinetara joan. Ondoren senargaiei buruz mintzatu ziren nahiz besteek jakin ez zuela Emmak hartan iritzirik ematen. Apirilean hemeretzi urte betetzera zihoan, baina gizonak itxurik gabeko ikara sortarazten zioten.... Etxera itzultzean, tapioka zopa eta leka batzuek prestatu zituen, garaiz jan, oheratu eta bere burua loarraztera behartu zuen. Horra zein langile eta xotil igaro zuen ostiral hamabosta, bezpera, alegia.

Larunbatean, egonezinez esnatu zen. Egonezinez, ez larritasunez, eta sekulako barealdiaz egun desiratua ailegatu zelako. Ez zeukan iada ezer irudikatzen edo pentsatzen ibili beharrik: ordu batzuren buruan gertakarien xalotasunik xaloena lortuko zuen.. "La Prentsa"k zioenez , Mamo-ko Nordstjërnan, -gau honetan itsasoratuko zen 3. moilatik; Loewenthal-i telefonuz deitu zion, berarekin hitzegin nahi zuela zeharka esanaz, besteek jakin gabe, grebari buruz eta iluntzean bulegotik pasako zela aginduz. Ahotsak dardar egiten zion: dardarak salatari batena zirudien. Ez zen beste ezer garrantziazkorik goiz hartan. Emmak hamabiak arte lan egin eta Elsa eta Perla Kronfuss-ekin batera igandeko paseoaren zertzeladak xehatu zituen. Bazkalondoan ohera sartu zen eta , begiak ertsita, birpentsatu zuen hariilkatutako plana(azpijokoa). Arinagoa izango zelakoan azken etapa aurrekoa baino eta berak eskainiko ziola justiziaren garaipen-poza. Bapatean, larrituta, jaiki eta komodako kaxoira egin zuen lasterka. Ireki zuen; Milton Silld-en argazkipean, atzo gauean utzitako leku berberean zegoen Fain-en gutuna. Ezin zezakeen inork ikusi; berriro irakurtzen hasi eta txikitu egin zuen.

Arratsalde honetako gertakariak behar bezala kontatzea zailtxoa da eta, agian, desegokia ere bai. Irrealitatea infernuko indarren pro-

piala da, bere lastura guztia arindu eta eraberean okerragotzen duena. Nola bihurtu egiantzeko egileak berberak ere prestatzerakoan ia sinistu ez duena, nola berreskuratu Emma Zunz berak gorrotatu eta nahasten zuen kaos hori? Emma, Almagro aldean bizi zen, Liniers kalean; badakigu arratsalde horretan portura joan zela. Agian Paseo de Julio beltzean ikusi zuen bere burua ispiluetan islatuta, argien dirdiraz bistaratua eta begi gosetiez bilustua, baina bidezkoagoa dirudi haseran noraezean ibili zela suposatzea, inoren oharkabea, ehizazakur axolagabetuen artean Bizpahiru tabernatan sartu zen, beste emakumeen errutinak eta maneiua begiztatu zituen. Azkenik Nordsj man-go gizonak begiz jo zituen. Haietako bat gazteegia iruditu zitzaion eta samurtasuna eragingo ziolakoan, beste bat aukeratu zuen, agian bera baino txikiagoa eta zakarra, gisa horretan lasturaren ikaragarria arinduko ez zuena. Gizasemeak ate batera eraman zuen eta ondoren ganbara erre batera eta segidan eskaratz batera (non zegoen leihar bat Lanus-en etxearen losange berdi-berdinekin) eta ondoren bide medar baten barna beste ate batera, zeina itxi baitzen. Gertakari larriak denbora baino areago ematen dira, edota haien baitan lehenaldi hurbila eta etorkizuna ebakita bezala geratzen da, edota ez dirudite elkarren zerikusirik dutenik.

Denbora baino areago zegoen une hartan, logikarik gabeko sentsazio garrantz eta desordenaz beteriko hartan, pentsatu ote zuen Emma Zunz-ek sakrifizio hura eragiten zuen hildakoaz behin ere? Nere ustetan behin behintzat bai, hala uste dut eta une hartan ia gainbehera etorri zitzaiola bere asmo guztia esango nuke. Noski pentsatu zuela (nola ez bada) aitak ere, berari egiten ari ziotzaion ikaragarrikeria hura berbera egin ziola hark ere amari. Harriduraz pentsatu zuen eta, berehala, izuikaran babestu zen. Gizon hark, sueziarra edota finlandiarra, ez zuen espainieraz mintzatzen; Emma-arentzat tresna huts izan zen, harentzat bera gertatzen zen bezala, bera gizasemearen gozamenerako eta hura bere justiziarako.

Bakarrik geratzean, ez zituen berehala ireki begiak. Argi-mahaiari zegoen gizonak utzitako ordaina: jaiki eta lehen gutunarekin bezala puskatu zuen hura ere. Dirua puskatzea, ogia botatzea bezainbateko pekatua da; berehala damutu zen eta barne-desadostasuna nabaritu zuen. Harrokeria zen eta egun hartan onartezinago oraindik... Izuikara, bere gorputz barnean galdu zen, nazka tartean. Nazkak eta tristeziak kateatuta baitzeukaten, baina Emmak, poliki poliki jaiki eta jazteari ekin zion. Gelan ez zegoen iada kolore bizirik; ilunabarraren amaia areagotzen zuen. Inork konturatu gabe ertetzea lortu zuen; Eskinan,

mendebaleruntz zihoan “Lacroe” batera igo zen. Bere plangintzari jarraiki, aurre-aurreko aulkia aukeratu zuen, aurpegia ikus ez ziezaio-ten. Halere lasaitu ederra eman zion, kaleko joanetorri txepel hura ikustean, gertakariak ez zuela ohikotasuna kutsatu ohartzean. Auzo urritu eta ilunetan barna, ikusi eta batera ahaztuaz, Warnes-ko kale-
mutur batean jaitsi zen. Nekeak berak indarra zeragion, abenturaren xehetasunetan jartzten zuen buru-belarri eta haren hondoa eta amaie-
ra izkutatzen zizkion.

Aaron Loevental, ezagun guztientzat, gizon serioa zen; bere hur-
bilekoen ustetan, arras zuhurra. Fakriba gain-gainean bizi zen, bakar-
bakarrik. Auzo errabal eta zatarrean kokatua, lapurren bildur bizi zen;
fabrikako patioan zakurtzar bat zegoen, eta idaz-mahaiko kaxoian,
jakina zenez, errebolber bat. Iragan urtean arrenkuraz negar egin
zuen emaztearen heriotza, dote bikaineko Gauss-tar bat - ustekabean
gertatua, hain zuzen, zeren dirua baitzen bere benetako irritsa. Ongi
zekien, jakin ere, hobe zela dirua gordetzeko irabazteko baino. Erli-
jioari guztiz emana, uste zuen Jainkoak emandako bula berezia zuela
ekintza onak ez egiteko debozio eta otoitzen ordainetan. Buru-soila,
tantaiia, beltzez jantzia, sudur betaurreko ketuak eta bizar gorria, zutik
zegoen, leiho ondoan, Zunz langileak zekarkion isil-salaketaren zain.

Ikusi zuen burni-langa bultzatzen (berak erdi irekita utzitakoa) eta
ondoren patio ilundua zeharkatzen. Emmaren ezpainak urduriak ziren
otoitz isilean dagoen baten antzekoak; nekatuak, etengabe Loewen-
that jaunak heriotz aurretik entzun behar zuen sententzia errepikatuaz.

Gauzak ez ziren gertatu Emma Zunz-ek aurrikusi bezala. Iragan
egusentitik etengabe amets egin zuen bera errebolberra eskuetan
hartuta miserable haren ahotik bere erru miserablea aitortzen eta giza-
semeen justiziaren gainetik Jainkoarena dagoela argi eta garbi adie-
razten bere estrategia ausartaren arabera. (Ez zuen bera zigortua
izaterik nahi ez beldurraren eraginez, baizik bera justiziaren tresna
huts sentitzen zelako). Ondoren sabel- sabelan emandako balazo
batek egingo zuen gainerakoa. Baina gertakariak bestela eman ziren.

Aaron Loewental-en aurrean, aitari gertatua baino, berak hori zela
eta pairatutako iraina mendekatzeko gogo biziagoa sentitu zuen. Ezi-
na zitzaion ez akabatzea halako desohorea pairatuta gero. Are gutxia-
go, ez zuen astirik txorakerietan aritzeko. Eserita, lotsor, Loewental-en
aurrean desenkusatu zen, salatari zenez leialtasunezko hitzak jaurti
zituen, izen batzuk bota ere bai, beste batzuek adierazi eta beldurrak
baitlegoen hitz totalak jaurtiki. Lortu ere lortu zuen Loewental ur piska
baten bila joatea. Hau, berriz, itxura haien sinisgogor, baina errukior,

itzuli zen jantokira, Emmak kaxoiko errebolberra eskuratzen zuen bitartean. Birritan sakatu zuen gatiloa. Gizasemetzarra zerraldo erori zen danbatekoak eta kedarrak erdibanatu baitluten, baso-ura txikitu zen, haren aurpegiak harriduraz eta amorruz begiratu zion, mozolo-aurpegi ahotik espainieraz eta idisch-ez irainduaz. Ez ziren irainak berehalakoan amaitu. Patioan katepean zegoen zakurra zaunka hasi zen eta bapateko odol uholdea isuri zen ezpain likits haien tartetik bizarra eta arropa loituaz. Emmak ekin zion aurrez prestatutako salaketari (“Nere aita mendekatu dut eta ez naute zigortuko...”), baina ez zuen amaitu Loewental jaunak azken hatsa eman baitzuen. Ezin jakin ezer ulertu zion.

Zaunka urduriek gogorarazi zioten ez zela oraindik beretzat atsenden ordua etorri. Besaulkia nahastu zuen, gorpuaren prakak askatu zituen, odoleztatutako sudur betaurrekoak kendu zizkion eta fitxero gainean utzi Ondoren, hartu telefonoa eta hainbatetan entseiatutako kontakizun berbera errepikatu zuen honako eta bestelako hitzekin: “Greba dela eta Loewental jaunak hona etortzeko agindu dit.... Bortxaz bereganatu eta erahil egin dut...”

Sinestezina zirudien historia hark baina, guztien gainetik onartutzat emana, barru-barruan guztiz egiantzekoa baitzen. Benetazkoa Emma Zunz-en ahotsa, benetazkoa bere lotsaizuna, benetazkoa gorrotoa. Benetazkoa inolaz ere berak pairatutako iraina; xehetasunak bakarrik ziren faltsuak, ordua eta izen bat edo beste, besterik ez.

Itzuli: G. Etxeberria

Manenten itzultzailearen eginkizun eternala

Egun haietan Donostiatik joanetorrian irakurri nuen, ordu batzuetan, hainbeste urteko lana bildu duen MANENTen egunerokoa¹.

Egunerokoak poemekin bat egiten du, batere paisaiazale izan gabe, naturarentzako erakusten duen atxikirmenduagatik batik bat. Manentek ikusten duena ezagutzen duenak bezala izendatzen duenez eta ez ezagutzen duena bakarrik ikusten duenak bezala deskribapen lan horrek beti erritmu bera du, modulazio bakarra. Hala, ez dago egunerokoaren orririk irakurtzerik bere poemak gogoratu gabe.

Batek pentsatuko luke, horregatik, bere poemak egunerokotasunak apailatzen dituela eta huts egingo luke hamarretik hamarrean, huts, behintzat, guda garaia ezagutu duten poetek ia beti eskeintzen diguten burniz gainezka egiten duen egunerokotasunaren zain baldin badago.

Egunerokoa ez da aurkezten osorik eta, aukeraketa delako, gaiei buruz mintzatzeak okerlanetan hastea dirudi. Hala ere lehen argitaratzen hain zuhurki jokatu duen gizon honen poesia eta bestelako lanak, hain errepikakor izateak, erakusten bide ditu egokien poetaren sorbideak.

Zenbaitetan, liburua argitara eman aurretik egindako sarrerak beste era batetako zuhertasuna adierazten duenez, pentsa daiteke, egunkariaren aberastasuna murriztua geratu dela erabat eta eguneroko bizitzatik babesteko erabili izan dituela poesia eta natura. Alde batetik familia eta gerla garaiko aipamenak, garai honetaz luze ihar-

(1) Diario disperso. Madrid : Trieste, 1985. Ikus Manent-en poemak itzulpena Egan, 1994, 2, 219-240 or.

dunagatik, kontakizunaren galbahean paseak dira. Bestetik eta neutraltasuna jarrera den ala argitaratze garaiak ezarritako zentsuraren ondorio ez da errez erabakitzen. Manent ez da batere inoren alde jartzen, salbu eta doi- doi beldurtzen bezala duten FAlkoen aurka Guzti honekin Manenten egunerokoan urruntasuna da edozein egorearen deskribapena kalifikatzeko hitzaik egokiena : hala gertatzen da , esate baterako, egunerokoan eta antologia honetan errepikatzen den pasadizoan . Lau eguneko alabarekin Barcelonan zelarik jasandako bonbardeaketaren laztura aurrean, artifiziozko suen deskribapenean ari dela ematen du Haur jaio berria hitzeran bakarrik aitatzen du oraingoan eta beranduago Maria izeneko poemaren testuingurua deskribatzean lasaitasun giroa indartu egiten du. Ez du poema hau bonbardeaketa inguruan hasten baizik eta Montseynira begira Goethe itzultzen ari denean eta Josefina emaztea haurra lo erazten ari delarik kantatu batekin; eta urrun, galdera bidez are urrunduago, gerlaren hotsa; hotsa bakarrik :

Sens acosten al rafec les branques de lavet y, lluny, quin son pregon fa estremir la finestra? (1937-9-24)

Gerlari buruz ia beti ikusentzule huts da, beraz, Manent. Besteek , esan, aditu edo ikusi dutena aipatzen du, bere ahotsa apalduz, beste hitz emateko aitziki baino ez bailitzan. Baina, era berean, gerlarik izan ez balitz bezala idatzi duen gizonak hainbeste kezkatzen duen literaturaz ere egokiera eta tonu beraz aurkezteak tonu eta estiloaren neutraltasun horri erreparatu behar zaiola du erakusten.

Gaiei begiratzuz Manenten egunerokoa irakurriz, beti gizon bera izan dela ematen du. Hogeitaz idazten hastean kezkatzen duten ideiek kezkatzen dute hirurogei urte beranduago. Gizartea, familia, nahiz literatura (Carner, Rilke, Proust) beti urruti utziz egin du Manentek bere obra edo gutxienez hala aurkeztu digu, akaso, inork uste baino gehiago ,intimotasuna gorde nahiz.

Aldiz, natura urruntasun honen beste muturrean da batetik eta litekeenik gertuenetik aurkeztu du aldi berean , jakintasanak baizik eman ez dezakeen zehaztasunaz. Natura da bere itzala edo agian bera da naturaren errainu eta, litekeena da naturaren betiko erritmu hau izan ezak txikitu bezala egitea guduaren hondamendia. Baina, bestalde kasik gizarte ez familiarik ez duen baten bizimoduan, naturaren bizikizuna -Rilkerenetik horren gertu bestalde- ez zen batere paisaiazalea, egunerokotasunak eskeinitako ikusmenean oinarritutakoa, aitzitik

Surrealismoaren jarraikideek justu beste modu batean argitzen duten natura da Manentena: ez batere onirikoa, hein batean, erromanizismoaren alaba, ziutateko biztanleek ezagutzen zutena; ez batere onirikoa eta amets-sorleku; ez irudi eta adjetibazio difusoz kasik errealitate ezabatzaile bihurtzen dena, baizik eta errealitate-eraiikiizale, egunero-ko ezagumenaz baliatuz, irudimenarekin iruzur egiten ez dakiena.

Egunerokoa eta poesia ondoan jarrita antzeman daiteke begiratzeko eta izateko moduak ematen diela nortasuna eta hain zuzen ere, idazti zuena zen idatz zezakeen bakarra. Egunerokoan eta poesietan esaldiek luzera bera dute, irudi berdinak, ordenamendu bakarra. Poesia gaian ere ia beti entzule da, gerlari buruz bezala. Espektakulu amaigabearen entzule isila da poeta hau; kasik iritzirik ez du ezertan erakusten, galdetu gabe ulertzeko moduaren jabe delako. Hala, naturari begiratzeko, natura antzemateko moduak... iritzi gabeko jakintza osatua erakusten du. Izatekotan esan liteke hitzekin pintatu egiten duela. Ez du ezer alkimistaren irudimenarekin lotzen, artisauaren pazientzia eta baserritarraren jakintzarekin baino. Manent idazten zuen guztian itzultzaile zen aurrenik: horretxek egiten du itzulgarri eta horretxek itzulezin. Gaia. itzul lekiokoe, betiguztikoa den partetik, baina forma itzultzeak argazkiaren fideltasun eta higiezinaren saldukeria dakar berarekin. Ezer gertatuko ez balitz bezala, bere arauetara lotuta irauten eta bizitzen den munduaren erretratua da. Horregatik ez du ezer kontatzen, egitura narratiboa bere kontakizun eginkizunetik hustu arteko ahaleginean; horregatik lortzen du hasieratik amaiera bitarte kulunkatu arren, ez irakurlea nekatzea.

Baina nola eta ez diren gizonaren bi adarrok eginkizun nagusian txertatzen enbor batekoak direla ez daiteke antzeman. Manent, era batean eta bestean, egunerokoan eta poemetan, beti itzultzailea agertu da, eta itzultzaile den partetik beti korrespondentziak aurkitzeko joera du eta ez bere nitasuna aldarrikatzekoa. Natura eta hizuntzak gizona babesten duten oskolaren mintza eta azala dira Manententzat, Manent, lehen eta behin, itzultzaile delako.

Era horregatik nitasun jasanezin eta erasokorrik erakusten ez garatzen ez duenez, inguratzen duena zehatz izendatzeak erloju konpontzaile batek eduki dezakeen orden eta neurriaren itzala eskeintzen dio. Nolabait, beragatik izango ez balitz, berak asmatu ez duen denbora norabiderik gabe barreiatu eta galtzen sentituko balu bezala.

Sortzaile adina dira misterio sakratu batetako apaiz Manent eta Rilke. Horregatik izan behar du bere irakurketak hitzez-hitzezkoa, adi-

tasunezkoa neurri horretan, bere idazketa izan zen bezalaxe eta horregatixe bihur daiteke irakurkera literarioa nolaerebait sakratutasunaren profanazio.

Profanazio, diot, surrealismoari lotu zaion idazketa literarioaren pitzaketa munduaren mazpretxuarekin hasten delako. Lehen nola ez zen ezer lurreko bizimodua zeruko loriarekin alderatua, orain den gauza ez da ezer barrenean gordea daramagunaren aldean. Errealismoa, beraz, literaturan, dagoenaren aurkezpena da -ez berez hala behar duelako-. Edo behintzat dagoenaren izendapena eta ez dagoenaren ertzearaino iristeko bide bakarra, aidanez.

2

Zenbait ohar

Bere nitasun berezia, bere artista izatea aldarrikatu nahi izan ez zuen baten bizitzaz ihardutea bera izan daiteke Manenten poesia oker irakurtzen hasteko bidea. Ondorengoak, beraz, bere lanak ezagutzera emateko oharrak baizik ez dira.

Maria Manent (1898-1988) poeta, kritikoa, dietarista eta poesia ingeles eta txinatarren itzultzaileak, poema liburu gutxi eman zituen argitara: *La branca* (1918) *La collita en la boira* (1920), *Lombra i altres poemes* (1931). *La ciutat del Temps* (1961) *Cant Amagadiu* (1981) *Poesia completa* (1916-1986). Bere itzulpenen mailak egin dute ezagun batipat.

Nik itzuli ditudanak Alex Susanak egindako antologiakoak dira? 42 poema guztira. Itzulpenaren zailtasunik haundiena, ezpairik gabe, bere azentu eta errima tajukera bidez lortutako erritmuak ahalik eta gutxien bortxatzeak eman dit.

Marià Manenten bibliografia

Poesia

La Branca, (1918)

La collita en la boira (1920)

La ciutat del Temps (1961)

(2) Les acècies salvatges Barcelona : Editions del Mall, 1986

Cant Amagadiu (1981),
Poesia completa (1916-1 986)

Egunerokoak

A flor doblit (1968)
El vel de Maia (1975)
L'aroma darç (1982).
Diario disperso (1918-1 984) (1986)

Literatura eta Arte Kritika

Notes sobre literatura estrangera (1934)
Cómo nace el poema (1962)
Palabra y poesía (1971)
Poesia, llenguatge, forma; (1973)
Llibres dara i dantany, (1982)
Notícies dart (1981)

Itzulpenak

Sonets i Odes , (John Keatsena ,1919)
L'home perdurable (G.K. Chestertonena, 1927)
L'aire daurat (Interpretacions de poesia xinesa) (1928)
Poemes de Ruper Brooke (1931)
Versions de l'anglès (1934)
El Renaixement (de Walter Pater) (1938)
La poesia inglesa (Románticos y Victorianos) (1945)
La poesia inglesa (De los primitivos a los neoclásicos) (1947)
La poesia inglesa (Los contemporaneos), (1948)
Poesia irlandesa (1952)
Epipsychidion (P.B. Shelleyrena, 1946)
Poesia anglesa i nord-americana (1955)
Com un núvol lleuger (Més interpretacions de lírica xinesa) (1967)
Poemes de Dylan Thomas (1974)
Llibres profètics de William Blake,(1976)
Vol de nit (Randall Jarrellena, 1978)
Poemes d'Emi/y Dickinson, (1979)
Poemes d'Archibad MacLeish, (1981)

Poema del vell mariner (ST. Coleridge, 1802)
El gran vent i les hores (1803)

T. Irastorza

Luis Cernuda (1902-1963)

Mintzatu ondoren

Ez dakizu isilik egoten
zure amodioaz.
Ausaz, besteei axola al zaie?
Bai, isilean sentitu zenuen atsegina
eta orain izkutuan sufritzen,
ez esan deus ere inori.

Esentzia baten maitasuna
mintzatzean usteltzen da,
isilean ernetzen,
isilean elikatzen:
isilarekin irekitzen lorea bailitzen.
Ez esan deus ere,
zuregan jasan,
ez azaldu ezer ere inori.

Hiltzen bada berarekin hiltzen da;
bizitzen bada berarekin bizitzen,
heriotza eta biziaren artean
egon isilik,
lekukorik ez du onartzen eta...

Nondik zatoz?

Noizbaitean aitaz, amaz, senideaz mintzatzen
 entzuten badizut
 nire irudimena ez da harriduraren mende
 zure izana besteengan sortua dela eta,
 hots, besteengan sortua dela eta,
 nahiz niretzat bakarra,
 nire maitasunak kreatua izan.
 Haiek denak hor dauden zuhaitz, hodei
 edo uraren pareko,
 baina gureak dira,
 guregandik datoz
 lehen beste inork inoiz ez bezala
 ikusi baikenituen.

Zurekin

Nire lurra?
 Nire lurra zu zara.
 Nire ahaideak?
 Nire ahaideak zu zeu.

Erbestea eta heriotza
 niretzat,
 zu ez zeunden tokian.

Eta nire bizia?
 Esaidazu, zer ote nire bizia
 zu zeu ez bada?

Bizia

Lurreko zokoren bat eguzkiak
irazekitzen duenean bezala
haren pobreziak erosten du bera,
irribarre berdez betetzen.

Honela, zure egona
nire izate iluna
gorestera dator,
distira, bozkarioa eta
edertasuna dezan.

Zu ere
eguzkiaren antzo ezartzen zara,
eta ene inguruan
bakardadea, zahartzaroa eta heriotzaren itzalak
hazten dira.

Gizon bat bere amodioarekin

Dena esana balego,
 eta gu bion arteko kantua
 kitatuko balitz ere,
 oraindik zure soinarekin
 zorra nuke.,

Nork ezarriko lioke salneurria
 bake horri -zuregan ahantzia-,
 nire ezpaineak, atkenean,
 zuregatik ezaguna dutena?

Biziarekin bat eginda
 deus ere ez jakin,
 ezer ez gura,
 ezer ez itxaron:
 zure egona eta nire amodioa.
 Hori aski da.

Zu eta nire amodioa
 egunabarrean zure soina lo
 ikusten dudanean.
 Honela behatzen du jainkoak
 berak kreatua.

Baina, nire maitasunak
 deus ez dezake
 zure soina hurbil ez bada:
 berak mito baten berri dama
 materia horren ederrean.

Con las horas contadas liburutik

Itzultzailea: